

THE WAYS OF LEGAL SUPPORT OF COMPETITION POLICY IN THE PUBLIC SECTOR OF UKRAINE

Vereshchagin O. S.

This article investigates the ways of legal support of the economic competition in the public sector of Ukraine. The author explicates her own opinion concerning the perspective areas of economic activity of the state-owned enterprises referring to the aptitude of such enterprises to be able to compete with private and foreign enterprises.

Key words: public sector, privatization, public interest, antimonopoly and competition policy, economic competition.

УДК 346.14:67.08

СУБ'ЄКТНИЙ СКЛАД ГОСПОДАРСЬКИХ ВІДНОСИН У СФЕРІ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ

О. О. Гончаров, здобувач

Національний університет

«Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»

Досліджено питання визначення господарсько-правового статусу суб'єктів поводження з відходами та проблеми здійснення підприємницької діяльності у цій сфері.

Ключові слова: господарсько-правовий статус, суб'єкти поводження з відходами, екологічне підприємництво.

Постановка проблеми. Дуже важливу роль у справі охорони навколишнього природного середовища відіграють вимоги, що ставляться до суб'єктів у сфері поводження з відходами, встановлення заходів запобігання утворенню відходів, визначення окремих вимог щодо поводження з небезпечними відходами тощо.

Закон України «Про відходи» окремо висуває вимоги до громадян України, іноземців, а також до господарських організацій у сфері поводження з відходами. До обов'язків останніх відповідно до ст. 17 Закону входять: запобігати утворенню та зменшувати обсяги утворення відходів; забезпечувати приймання та утилізацію використаних пакувальних матеріалів і тари, у яких знаходилася продукція цих підприємств; визначати склад і властивості від-

ходів, що утворюються, а також, за погодженням із спеціально уповноваженими органами виконавчої влади у сфері поводження з відходами, ступінь їх небезпечності для навколишнього природного середовища та здоров'я людини; виявляти і вести первинний поточний облік кількості, типу і складу відходів, що утворюються, і подавати щодо них статистичну звітність; забезпечувати повне збирання, належне зберігання та недопущення знищення і псування відходів, для утилізації яких в Україні існує відповідна технологія; брати участь у будівництві об'єктів поводження з відходами; здійснювати відповідні заходи для максимальної утилізації відходів; не допускати змішування відходів, якщо це не передбачено існуючою технологією; не допускати зберігання та видалення відходів у несанкціонованих місцях чи об'єктах; здійснювати контроль за станом місць чи об'єктів розміщення власних відходів; своєчасно в установленому порядку вносити плату за розміщення відходів; надавати місцевим органам виконавчої влади і місцевого самоврядування та іншим відповідним органам інформацію про відходи та пов'язану з ними діяльність, у тому числі про випадки несанкціонованого потрапляння відходів у навколишнє природне середовище та вжиті щодо цього заходи; призначати відповідальних осіб у сфері поводження з відходами; забезпечувати розроблення в установленому порядку та виконання планів організації роботи у сфері поводження з відходами; при плануванні будівництва або реконструкції об'єкта поводження з відходами мати дозвіл на виконання цих дій відповідно до законодавства про містобудування, виконувати інші обов'язки, передбачені законодавством щодо запобігання забрудненню навколишнього природного середовища відходами.

Відповідно до ст. 13 Закону України «Про відходи» суб'єктами у сфері поводження з відходами є громадяни України, іноземці та особи без громадянства, а також підприємства, установи та організації усіх форм власності, діяльність яких пов'язана із поводженням з відходами.

При цьому Закон України «Про відходи» відокремлює такі категорії суб'єктів у сфері поводження з відходами.

Це, по-перше, виробник відходів — фізична або юридична особа, діяльність якої призводить до утворення відходів (ст. 1).

По-друге, власник відходів — фізична або юридична особа, яка відповідно до закону володіє, користується і розпоряджається відходами (ст. 1). При цьому (ст. 9) суб'єктами права власності на відходи є громадяни України, іноземці, особи без громадянства, підприємства, установи та організації усіх форм власності, територіальні громади, Автономна Республіка Крим і держава. Територіальні громади є власниками відходів, що утворюються на об'єктах комунальної власності чи знаходяться на їх території і не мають власника або власник яких невідомий (безхазяйні відходи). Держава є влас-

ником відходів, що утворюються на об'єктах державної власності чи знаходяться на території України і не мають власника або власник яких невідомий, а також в інших випадках, передбачених законом. Від імені держави управління відходами, що є державною власністю, здійснюється Кабінетом Міністрів України. Суб'єкти права власності володіють, користуються і розпоряджаються відходами в межах, визначених законом. Але слід пам'ятати, що суб'єктами господарської діяльності (ст. 55 ГК України) визнаються учасники господарських відносин, які здійснюють господарську діяльність, реалізують господарську компетенцію, мають відокремлене майно і несуть відповідальність за їх зобов'язаннями у межах цього майна. Саме тому О. Вінник визначає такі основні ознаки суб'єктів господарських правовідносин: безпосереднє здійснення господарської діяльності чи керівництво нею; набуття статусу суб'єкта господарських відносин у встановленому законом порядку; наявність майна, необхідного для здійснення господарської діяльності чи керівництва нею; наявність господарської правосуб'єктності [1, с. 57–58]. Взагалі, нагадує В. Пашков, поняття «суб'єкт господарювання» вживається і в ч. 4 ст. 13 Конституції України в контексті забезпечення державою захисту прав усіх суб'єктів права власності і господарювання, а також соціальної спрямованості економіки. Отже, суб'єкт господарювання є самостійним учасником господарських відносин [2, с. 75–77]. Однак необхідно відзначити, що в окремих дослідників, зокрема, С. Й. Кравчук [3, с. 25], Л. А. Жук, І. Л. Жук, О. М. Неживець [4, с. 9], точка зору щодо статусу суб'єктів господарського права кардинально відмінна від зазначеної. Проте вона, вважає В. М. Пашков, суперечить законодавству та доктринальному господарсько-правовому вченню [2, с. 74–76].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання дослідження суб'єктного складу у сфері господарювання були предметом дослідження багатьох учених-господарників, а саме: О. Вінник, Д. Задихайла, В. Мамутова, В. Пашкова, О. Подцерковного, В. Устименко, О. Шаповалової, В. Щербини та ін. Але ці науковці при опрацюванні зазначених питань не розглядали їх у контексті такої специфічної системи відносин, як поводження з відходами.

Формулювання цілей. Метою статті є дослідження господарсько-правового статусу суб'єктів поводження з відходами та особливостей їх господарської компетенції.

Виклад основного матеріалу. Здійснення ринкових трансформацій в Україні відкрило нові можливості для розвитку підприємництва. З одного боку, розвиток підприємництва є передумовою та необхідною складовою сучасної моделі ринково-конкурентного господарювання, а з другого — подальший розвиток підприємництва в Україні без достатнього врахування екологічних факторів, може призвести до ще більшого підвищення навантаження на нав-

колишнє середовище. За таких умов основним напрямом підтримки цілісності еколого-економічної системи є реалізація ефективних природоохоронних заходів, серед яких — активний розвиток різних форм підприємницької діяльності екологічного спрямування.

Зараз в Україні немає достатніх засобів, аби забезпечити екологічно стійкий розвиток країни. Відповідно до оприлюднених даних щорічно необхідно залучати близько 40 млрд дол. іноземних інвестицій, у тому числі близько 10 млрд дол. — для реалізації програм і проектів першочергового державного значення, аби забезпечити екологічну й енергетичну безпеку, розвиток сучасних екотехнологічних сфер та інфраструктури. У цьому напрямі має бути переорієнтована державна інвестиційна і податкова політика щодо механізму залучення екоінвестицій і стимулювання розвитку екобізнесу [5].

Доцільно виділити такі напрями розвитку екологічного підприємництва, як екологічний маркетинг та інжиніринг (реінжиніринг); екологічний аудит та екологічна сертифікація послуг; екологічний лізинг; екологічний консалтинг; концесія природних ресурсів (об'єктів); екологічне страхування; виробництво екологічнобезпечної продукції; діяльність у сфері поводження з відходами [6]. З точки зору окремих дослідників екологічне підприємництво — не галузь, а безпосередньо вид економічної діяльності [7]. Однак виникає доцільне запитання про потребу виокремлювати деякі напрями екологічного підприємництва в окремий вид економічної діяльності, якщо кожна діяльність відповідає визначеній державою Класифікації видів економічної діяльності.

Аналіз податкового законодавства дозволив дослідникам згрупувати податкові пільги, що стосуються природоохоронної діяльності, у шість груп: «перша група тих пільг, що сприяють впровадженню природоохоронних заходів суб'єктами господарювання, є найменшою, тоді як найчисленнішими є соціальні пільги юридичним або фізичним особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» [8]. Крім цього відзначається, що передбачені пільги для стимулювання природоохоронної діяльності у Законі України «Про охорону навколишнього природного середовища» не підтверджуються положеннями податкового законодавства, а пільги, зазначені у Законі України «Про відходи», також не знаходять законодавчої підтримки у відповідному податковому законодавстві [9].

В Україні у цьому напрямі, на жаль, зроблено лише перші кроки, зокрема з прийняттям Закону України від 7 березня 2002 р. «Про відходи», яким передбачено стимулювання заходів щодо утилізації відходів та зменшення обсягів їх утворення (ст. 40), фінансування заходів у сфері поводження з відходами, у тому числі й за рахунок коштів Державного бюджету України, передбачених на проведення заходів, що включаються до Державної програми соціального та економічного розвитку України (ст. 41). Окремі по-

ложення щодо розвитку екологічно спрямованої підприємницької діяльності закріплено в інших документах, однак такий стан організаційно-правового забезпечення цієї діяльності є недостатнім, на що неодноразово звертали увагу різні фахівці [10].

Одним із основних факторів розвитку екологічного підприємництва в Україні є активна позиція держави, задекларована у Конституції України (статті 3, 16, 50), Законі України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» та інших документах, що може бути втілена шляхом впровадження господарського керівництва (нормативне правове регулювання, планування, управління та контроль) таким підприємством. Важливе місце серед зазначених видів керівної діяльності посідає планування, від якого безпосередньо залежать як усі інші названі види такої діяльності держави, так і розвиток цього підприємництва в Україні. Це цілком збігається і з позицією тих учених, які неодноразово звертали увагу на необхідність державного довгострокового соціально-економічного планування як умови збереження економічної та політичної самостійності держави [11]. Разом з тим наразі планування як використання природних ресурсів, екологічної безпеки, охорони довкілля, так і екологічно спрямованої підприємницької діяльності не відповідає сучасним потребам через фрагментарність, непослідовність, відсутність правового та фінансового забезпечення таких відносин.

Планування розвитку такого підприємництва є складовою прогнозування та планування економічного і соціального розвитку, спрямування та основні форми якого визначено ст. 11 ГК України та іншими законами, серед яких закони України від 23 березня 2000 р. «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України», від 18 березня 2004 р. «Про державні цільові програми», від 11 липня 2001 р. «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» та ін. У кожному із них йдеться про необхідність розв'язання екологічних та науково-технічних проблем, створення принципово нових технологій, засобів виробництва тощо, проте фахівці щорічно констатують погіршення стану довкілля та здоров'я населення, критичний рівень застарілих технологій, надмірні витрати ресурсів. Із цього випливає, що закріпленого наразі підходу до планування в екологічній сфері недостатньо для розв'язання зазначених проблем, а тим паче щодо екологічного підприємства. Однією з головних причин такого стану є відсутність державної стратегії стосовно розвитку цієї галузі економіки, на що вказує і досвід багатьох розвинених країн, де результативність такого підприємства стала можливою саме після чіткої орієнтації держави на розв'язання відповідних проблем. При цьому така політика має виявлятися насамперед у здійсненні планування розвитку екологічного підприємства та його за-

конодавчій визначеності. Зважаючи на довгостроковий характер окупності вкладених у таке підприємництво інвестицій, значення для потреб суспільства результатів його діяльності, планування за умови визначення його показників на рівні закону виступає головним чинником успішного розвитку цього підприємства.

Відповідно до Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року», відокремлені позиції, серед яких необхідно приділити увагу: 1) розробленню та виконанню до 2020 р. державних цільових програм із впровадження новітніх технологій очищення промислових стічних вод та утилізації їх осадів; 2) створення до 2015 р. системи поводження з пакувальними матеріалами і тарою; системи збирання, видалення, знешкодження та утилізації відпрацьованих мастил; системи збирання, заготівлі та утилізації зношених шин, гумотехнічних виробів та відходів гумотехнічного виробництва; системи збирання та утилізації непридатних до використання транспортних засобів тощо. На окрему увагу заслуговує передбачене цим Законом завдання щодо створення до 2015 р. економічних стимулів та сприятливих умов для широкого впровадження новітніх екологічно збалансованих технологій та екологічно ефективних інновацій у сфері природокористування, що може охопити певну частину видів екологічно спрямованої господарської діяльності.

Методологічний аналіз вітчизняного податкового законодавства підкреслює недосконалість податкового середовища щодо впровадження активної господарської діяльності у природоохоронній сфері. Пасивність законотворчого органу із прийняття ефективних рішень спонукає до пошуку оптимальної схеми поєднання податкового тягаря, податкових пільг, зменшення негативного екологічного ефекту та фінансового зміцнення. Невідповідність податкової системи України потребам екологічного підприємництва можна пояснити тим, що до суб'єктів екологічного підприємництва недоцільно застосовувати податки і податкові збори та платежі, що стягуються із суб'єктів господарювання, діяльність яких поставлена на отримання тільки економічного результату — прибутку [12].

У завершеному вигляді підприємництво у сфері поводження з відходами має являти собою розвинений спеціалізований сектор національної економіки, який об'єднує підприємства та організації різних форм власності, цільовим призначенням яких є переробка вторинних ресурсів та надання послуг природоохоронного призначення. Це завдання орієнтоване на довгострокову перспективу, проте уже зараз необхідно визначити основні підходи, реалізація яких забезпечить комплексну ефективність екологічного підприємництва. Центральне місце при цьому має належати питанням формування економічного механізму, який відповідає таким основним вимогам: відповідність

ринковим принципам функціонування економіки та організації підприємницької діяльності; врахування специфіки екологічного підприємництва як об'єкта господарсько-правового регулювання; узгодження економічних інтересів виробників і споживачів продукції природоохоронного призначення; відповідність реальним економічним та фінансовим можливостям.

Питання про посилення інвестиційної активності має вирішуватися у взаємозв'язку з розробленням кластерної моделі поведінки з ТПВ. Під кластерною структурою тут розуміється принцип концентрації високотехнологічних виробництв раціонального поведінки з ТПВ, розташованих в безпосередній близькості до джерел вторинних ресурсів. Відмітною особливістю запропонованої системи кластерного рішення утилізації ТПВ є підвищення ефективності цього виду діяльності на території регіону, фінансування діяльності, спрямованої на впровадження інноваційних технологій у сферу поведінки з твердими побутовими відходами. Воно є високоризикованою діяльністю. Тому, на наш погляд, доцільно поєднувати традиційні джерела фінансових ресурсів з новим для України джерелом, таким як венчурне фінансування, головна мета якого — фінансування високоризикованих інноваційних проєктів, зокрема перероблення ТПВ.

Об'єктом лізингу в галузі екології є основні засоби, що використовуються для контролю за очищенням викидів, скидів забруднених вод, питної води та ін.

Традиційно лізингові операції в Україні застосовуються в промисловості, сільському господарстві, на транспорті. На відміну від екологічної галузі у цих галузях технологія використання лізингу достатньою мірою відпрацьована.

Лізинг у галузі екології, природоохоронної справи та екологічної модернізації виробництв (екологічний лізинг) має суттєві особливості, тому його впровадження в Україні лише розпочинається. Ці особливості полягають у тому, що більшість проєктів у цій галузі або є безприбутковими, або дають низьку рентабельність, а в разі підготовки проєктів екологічного лізингу потрібне здійснення екологічного аудиту для досягнення найбільшого ефекту.

Світовий досвід показує, що послуги екологічного лізингу дають реальну можливість розв'язати чимало екологічних проблем із мінімальними первинними витратами. За допомогою лізингу новітніх технологій і сучасного обладнання успішно вирішуються питання енергозбереження; раціонального використання природних ресурсів; перероблення та утилізації побутових і промислових відходів; зменшення негативного впливу діючих виробництв на навколишнє середовище.

Екологічний консалтинг — це особливий напрям екологічного підприємництва. Як правило, його здійснюють спеціальні консалтингові структури, що мають відповідну ліцензію та необхідний кадровий потенціал. Серед по-

слуг таких компаній можуть бути здійснення процедур екологічного аудиту, екологічної експертизи, екологічного бізнес-планування, методичне супроводження інвестиційних проєктів тощо. Слід відмітити, що ця діяльність за шкалою підприємницьких ризиків є однією з найменш ризикових. Результатами діяльності таких структур є зменшення екодеструктивного впливу на довкілля, підвищення прибутковості підприємств, економія ресурсів, зменшення відходів.

Концесійні відносини у сфері природокористування ще недостатньо розвинені, але існує достатній зарубіжний досвід у цьому напрямі, який можна імплементувати в Україні.

Екологічне страхування здійснюється за рахунок фінансових коштів суб'єктів господарювання для компенсації збитку, що завдається довкіллю внаслідок надзвичайних ситуацій. В Україні цей вид екологічного підприємництва поки що не розвинений, однак зарубіжний досвід показує, що ця площа підприємництва є найбільш прибутковою і одночасно ризиковою. Особливо це стосується екологічного страхування звалищ, яке широко застосовується у деяких країнах Заходу. Компанії, що займаються цим видом діяльності, формують так звані страхові фонди за рахунок внесків забруднювачів і тим самим забезпечують захист навколишнього середовища. Екологічному страхуванню підлягають об'єкти, які є носіями екологічного ризику [13].

Оскільки екологічне підприємництво є безпосередньо одним з різновидів традиційного підприємництва, для нього справедливі як загальні принципи підприємництва з урахуванням особливостей сфери функціонування, так і принципи сталого розвитку (оскільки цей вид підприємницької діяльності визначено одним з механізмів реалізації Концепції сталого розвитку). Із огляду на це основними принципами екологічного підприємництва є такі: можливість задоволення екологічних потреб та інтересів суспільства є основною передумовою ефективного функціонування екологічного підприємництва; екологізація сприймається як мета появи та розвитку екологічного підприємства; ефективність екологічної підприємницької діяльності оцінюється крізь призму трьох систем: екологічної, соціальної, економічної; необхідність використання найкращих з доступних технологій; зміщення зусиль екологічного підприємництва на початковий етап залучення та використання властивостей і якостей природних ресурсів замість існуючої практики ліквідації наслідків нераціонального природокористування; дотримання принципу превентивності екологічних неблагодолуч; поширення екологічно безпечних технологій і методів управління виробництвом [14].

Обов'язковою передумовою розвитку екологізації підприємництва є те, що вона повинна бути імплементована до чинної системи владних повноважень. Отже, становлення та розвиток екологічного підприємництва можливі лише за сприяння держави.

Важливу роль у цьому процесі повинні відігравати механізми державної підтримки відповідно до тих, що існують в ЄС. Як останні можуть виступати цільові замовлення на екологонебезпечних підприємствах, консультаційна та технічна допомога, забезпечення кредитних ліній (як вітчизняних, так і міжнародних).

Висновки. Аналіз розвитку підприємництва у сфері поводження з відходами у країнах з розвинутою ринковою економікою показує, що воно базується на діяльності суб'єктів малого підприємництва. І хоча в сучасних умовах поводження з відходами існують і взаємодіють великі, середні та малі підприємства, малий бізнес має свої позитивні особливості. Він може скласти основу у сфері поводження з відходами, а саме спроможний реалізувати широку свободу ринкового вибору, визначати темпи, структуру і якісний бік розвитку сфери перероблення вторинних ресурсів, забезпечувати її додатковими робочими місцями. До основних переваг малого підприємництва слід віднести: юридичну й економічну незалежність суб'єктів господарювання; значні можливості мобілізації фінансових, сировинних, трудових, природних ресурсів; високу гнучкість і пристосованість до вимог ринку; незначну капіталомісткість; короткі строки освоєння і швидку окупність капітальних вкладень; широкі можливості для вияву ініціативи і розумного ризику.

Діяльність комерційних структур у сфері поводження з відходами може мати неприбутковий характер, а тому уявляється за доцільне впровадження такого механізму регулювання, як механізм державного кредитування.

Доцільним також може бути створення спеціальних державних фінансових інститутів, які надають кредити на умовах більш сприятливих, ніж у комерційних банках; запровадження механізму державного гарантування позик і страхування кредиту, наданого суб'єктам господарювання; механізму залучення до фінансового забезпечення суб'єктів господарювання кредитів комерційних банків через звільнення від оподаткування прибутків, отриманих комерційними банками від вкладання коштів у сферу поводження з відходами; запровадження НБУ продажу кредитних ресурсів комерційним банкам за умови використання певної частини коштів для цільового довгострокового кредитування сфери поводження з відходами тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вінник О. М. Господарське право : курс лекцій / О. М. Вінник. — К. : Атіка, 2004. — 624 с.
2. Пашков В. М. Проблеми господарсько-правового регулювання відносин у сфері охорони здоров'я (господарсько-правовий контекст) / В. М. Пашков. — К. : МОРІОН, 2009. — 448 с.
3. Кравчук С. Й. Господарське право України : навч. посіб. / С. Й. Кравчук. — К. : Кондор, 2007. — 264 с.

4. Господарське право : навч. посіб. / Л. А. Жук, І. Л. Жук, О. М. Неживець та ін. — К. : Кондор, 2007. — 400 с.
5. Васюкова Г. Т. Екологія : підручник / Г. Т. Васюкова, О. І. Грошева. — К. : Кондор, 2009. — 524 с.
6. Жарова Л. В. Екологічне підприємництво та екологізація підприємництва: теорія, організація, управління : монографія / Л. В. Жарова, Є. Ю. Какутич, Є. В. Хлобистов ; за ред. Б. М. Данилишина. — Суми : Університ. книга, 2009. — 20 с.
7. Коренюк П. І. Екологічне оподаткування та екологічне підприємництво / П. І. Коренюк, О. В. Лук'янчикова // Механізм регулювання економіки. — 2010. — №4. — С. 24–34.
8. Веклич О. О. Екологічне оподаткування в Україні: реалії та напрями вдосконалення з урахуванням світового досвіду : наук. вид. / О. О. Веклич. — К., 2001. — 47 с.
9. Шоган Г. И. Экономический инструментарий формирования экологического предпринимательства : дис. ... канд. экон. наук : 08.08.01 / Г. И. Шоган. — Сумы, 1999. — 236 с.
10. Бобкова А. Щодо правових засад планування екологічного підприємництва / А. Бобкова // Право України. — 2011. — №2 — С. 124–132.
11. Мамутов В. Без общегосударственного планирования экономику и страну не поднять (о новом подходе к проблемам государственного управления) / В. Мамутов, А. Ющик // Голос Украины. — 2010. — 23 июня.
12. Коренюк П. І. Екологічне оподаткування та екологічне підприємництво / П. І. Коренюк, О. В. Лук'янчикова // Механізм регулювання економіки. — 2010. — №4. — С. 24–34.
13. Екологічне підприємництво у забезпеченні сталого економічного зростання : автореф. дис. ... канд. экон. наук : 08.00.06 / Є. Ю. Какутич ; НАН України. Рада по вивч. продукт. сил України. — К., 2007. — 20 с.
14. Мішеніна Г. А. Особливості розвитку екологічного підприємництва в системі сталого розвитку / Г. А. Мішеніна // Екологічний менеджмент у загальній системі управління : зб. тез доп. Дванадцятій щоріч. Всеукр. наук. конф., м. Суми, 18–19 квіт. 2012 р. / відп. за вип. О. М. Теліженко. — Суми : СумДУ, 2012.

СУБЪЕКТНЫЙ СОСТАВ ХОЗЯЙСТВЕННЫХ ОТНОШЕНИЙ В СФЕРЕ ОБРАЩЕНИЯ С ОТХОДАМИ

Гончаров О. О.

Исследованы вопросы определения хозяйственно-правового статуса субъектов, работающих с отходами, проблемы осуществления предпринимательской деятельности в этой сфере.

***Ключевые слова:** хозяйственно-правовой статус, субъекты обращения с отходами, экологическое предпринимательство.*

SUBJECTIVE COMPONENT OF BUSINESS IN THE FIELD OF WASTE MANAGEMENT

Honcharov O. O.

The article deals with the determination of the economic and legal status of the business of waste management and challenges of doing business in this area.

Key words: *economic and legal status, the subjects of waste management, environmental entrepreneurship.*

УДК 346.543

ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ ЩОДО РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНИХ ВИРОБНИЦТВ

В. А. Самойлова, здобувачка

Національний університет

«Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»

Досліджено механізми інноваційної політики держави, елементи інноваційної інфраструктури. Обґрунтовано та законодавчо визначено напрями інноваційної діяльності, спрямовані на забезпечення конкурентоспроможної продукції та елементи господарсько-правової політики держави щодо розвитку інноваційних виробництв.

Ключові слова: *інноваційна діяльність, інноваційна продукція, інноваційні виробництва, інноваційна активність підприємств.*

Постановка проблеми. Особливими вимогами до характеру та темпів розвитку національної економіки після її виходу із багаторічного глибокого кризового стану мають стати завдання щодо відтворення інноваційних процесів на новій технологічній основі, а також забезпечення соціальної спрямованості інноваційної діяльності, досягнення випереджальних темпів динаміки розвитку порівняно з провідними країнами світу відповідно до напрямку прогресу світової економіки [1]. Однак на сьогодні рівень використання інновацій є вкрай незадовільним. В Україні проблема конкурентоспроможності вітчизняної продукції є значно гострішою, ніж у промислово розвинених державах. Про це свідчать, зокрема, результати аналізу статистичних даних Держкомстату України і ООН, виконаного фахівцями Інституту прогнозування НАН України. Нині Україна має низький рівень конкурентоспроможності